

1. Elkészült a 2010-14 között lezajlott OTKA-kutatás (A magyar színpadi táncművészet történetének forrásai) szakmai zárójelentésének értékelése, amelyet az alábbiakban közreadunk:

PROJEKT ZÁRÓ BESZÁMOLÓ értékelés		NKFI-azonosító: 81672		Típus: K
		Szakmai jelentés: 2015. 01. 20		
Vezető kutató: Bolvári-Takács Gábor		Kutatóhely: (Magyar Táncművészeti Főiskola)		
Zsúri: MKK	Kezdet: 2010. 07. 01	Teljes kutatási időszak: 2010-07-01 - 2014-12-31	Főkönyviszám: 71267	Nyomtatás: 2016. 01. 07.

Az összefoglalót jelen állapotában közlésre alkalmasnak tartom igen

A rövid angol összefoglalót jelen állapotában közlésre alkalmasnak tartom igen

A jelen zárójelentésben foglalt eredményeket szélesebb körben tudományos ismeretterjesztésre alkalmasnak tartom igen

A jelentésben lévő eredményeket alkalmasnak tartom arra, hogy azok a kutatás és fejlesztés folyamatában gazdasági haszonra vezessenek nem

Hasznosíthatósági alkalmasság indoklása:

Nem releváns.

Mennyiben hozott új ismereteket, vagy igazolt korábbi tudományos feltételezéseket?

A korábbi támogatások hiányában felhalmozódott forrásfeltárási elmaradást a projekt munkatervében megjelölt egyes területeken elvégezték, és két olyan témában végeztek kiemelt hangsúllyal kutatást, amely újdonság a magyar tánc történeti kutatások sorában. Az egyik a táncoktatás története, a másik a keresztény egyház szellemi befolyásának és a tánc mint társadalmi jelenséggel kapcsolatos állásfoglalásainak vizsgálata. A pályázatban végzett munka eredményeit igen nagyszámú publikációval tették elérhetővé, különösen a fenti két, speciális területen.

Értékelés pontszámmal 10

Miként értékeli ezen ismereteket a szaktudomány szempontjából?

A pályázati eredmények komoly hasznot hoztak, több szempontból is. Nagymértékben gyarapodott a rendezett források száma, amely a nyilvános kutatás rendelkezésére áll. Külön említendő, hogy nemcsak korábbi kiadványokat, hanem tánc történetileg jelentős személyek hagyatékát is bevonták a vizsgálatok körébe. A fent említett két új terület nemcsak eredményeivel, hanem kutatási módszereivel, hipotéziseivel és kimerítő alaposágával is példát mutat a hazai tánc kutatás számára.

Értékelés pontszámmal 10

A tudományos közlések értékelése

A projekt támogatás régen várt lehetőséget nyújtott a résztvevőknek, melyet a kutatók a közlemények impozáns bőségével aknáztak ki. A 92 publikáció (köztük 10 könyv) szerzőségét vizsgálva feltűnik, hogy az aktivitás bizonyos aránytalanságot mutat. A közlemények 60%-át két kutató teljesítette. Tartalmi vonatkozásban pozitívnak értékeljük a folyóiratcikkek összefüggéseit és egymásra építkezésük elvét, mely az egyház és tánc, a táncoktatás, az eddig nem közölt kéziratok kiadásában, és a tánc kiemelkedő személyiségeiről közreadott kutatási eredményekben lelhető fel. A számos magas színvonalú tanulmány mellett sajátos jelenség, hogy több folyóiratcikk kimerül a hagyatéki listák önmagukban való közlésével.

Értékelés pontszámmal

10

Az elért eredmények összhangban vannak-e a kutatásra fordított NKFI támogatással?

Azon túl, hogy a pályázat a kutatói létszám és az FTE értékek költségvetéshez viszonyított arányában már a kezdetekkor igen szerénynek bizonyult, az eredmények – különösen a kiadványozás terén – messze meghaladták a munkatervben vállaltakat. A kutatási és publikációs eredmények azt bizonyítják, hogy a pályázat résztvevői – főállásuk mellett – igen komoly időráfordítással végezték el a munkatervben megjelölt feladatok zömét, a tanulmányutakon kívül pedig a támogatás szinte egészét a kiadványok nyomdai előkészítésére és magára a kiadásra fordították. Kiemelendő, hogy a kutatás finanszírozása mellett a projekt költségvetése támogatta a Tánc tudományi Közlemények megjelenését, amely jelenleg az egyetlen szakmaspecifikus periodikája a magyar tánc kutatási eredmények közreadásának.

Értékelés pontszámmal

10

Átfogó szakmai értékelés (a kutatás egészéről alkotott vélemény)

A táncművészképzés intézményi hátterének feltérképezése maradéktalanul teljesült, az eredmények zöme még a projekt periódusában meg is jelent. Igen komoly eredmény született az egyház és tánc kapcsolatát vizsgáló kutatásokban, amely páratlan hazai kutatási novumnak tekinthető. A szisztematikusan felépített vizsgálat új forrástípusokat (rendtartások, szabályzatok) is bevont a kutatás körébe. Módszertani újítás, hogy a forrásrendszerrel szemponthoz felvette az érvelésméleti megközelítést. A kutathatósági feltételek akadályai miatt a hagyatéki feldolgozás kisebb változtatást igényelt, egyben kiegészült újabb anyagok bevonásával. A munka volumenének (elemszámának) megítéléséhez azonban szükség lett volna néhány tisztázatlan kérdés magyarázatára. A beszámolóban a gyűjtött sajtóforrások lelőhelyére utalást nem találtunk. Torzónak véljük az Állami Balett Intézet 1958-1960-os évfolyam pályaképének megrajzolását. A részterület hiányosságának oka, hogy az elvégzését vállaló kutató a projektből kilépett. A pályázat az egyes részterületek teljesítménybeli és publikációs arányeltolódása mellett is kiemelkedő eredményt hozott. A teljesítményt külön hangsúlyozza az igen szerény költségvetési ráfordítás. A projekt a feladatát betöltötte, új lendületet adott a tánc történeti kutatásoknak, új forrásokat tár fel, új kutatási területeken hozott nagyszámú publikált eredményeket. Valamennyi eredmény sikerrel járulhat hozzá egy jövőbeni magyar tánc történeti monográfia elkészítéséhez.

Értékelés pontszámmal (ez a pontszám *nem* a fentiek átlaga)

9 - kiváló

2. Beszámoló az MTA Tánc tudományi Munkabizottsága 2015. évi működéséről

I. A munkabizottság összetételének alakulása

Az általános akadémiai tisztújítás keretében az MTA I. Osztálya **2014. december 8-án** határozott az MTA Néprajztudományi Bizottsága 2010-ben alapított **Tánc tudományi Munkabizottságának újjáalakításáról**. Az osztályülés a Tánc tudományi Munkabizottság névsorát a következő húsz rendes taggal hagyta jóvá: Andrásfalvy Bertalan DSc, Barna Gábor DSc, Beke László CSc, Bolvári-Takács Gábor PhD, Felföldi László PhD, Fodor Antal DLA, Fodorné Molnár Márta PhD, Fügedi János PhD, Kavecsánszki Máté PhD, Kővágó Sarolta CSc, Lázár Katalin PhD, Lőrinc Katalin DLA, Mizerák Katalin PhD, Németh András DSc, Ratkó Lujza CSc, Sándor Ildikó PhD, Sirató Ildikó PhD, Tóvay Nagy Péter PhD, Varga Sándor PhD, Vitányi Iván DSc.

A testület 2015. január 7-én tartotta alakuló ülését, amelyet Borsos Balázs DSc, a Néprajztudományi Bizottság elnöke vezetett. Itt meg-, illetve újraválasztották a tisztségviselőket: Andrásfalvy Bertalan elnök, Felföldi László alelnök, Bolvári-Takács Gábor titkár.

Az alakuló ülésen azon korábbi rendes tagokat, akik a munkabizottság újjáalakítása során a rendes tagok közé nem kerültek be, valamint a korábbi állandó meghívott tagokat a munkabizottság állandó meghívott tagnak kérte fel. A munkabizottság *állandó meghívott tagjai* a 2015. január 7-ei ülésen hozott határozat szerint: Angelus Iván PhD, Bernáth László PhD, Bólya Annamária, Dóka Krisztina PhD, Fenyves Márk, Forgács D. Péter PhD, Gaál Marianna, Gál Eszter, Gelenczey-Miháltz Alirán PhD, Halász Tamás, Karácsony Zoltán, Kazinczy Eszter, Kovács Gábor PhD, Kovács Henrik, Kővágó Zsuzsa, Lévai Péter, Macher Szilárd DLA, Major Rita, Mihályi Gábor, Ónodi Béla, Simon Krisztián, Szakály György, Széll Rita, Szúdy Eszter, Török Jolán, Vincze Gabriella PhD, Zsámboki Marcell.

Az év során felkért további állandó meghívottak: Balatoni Katalin, Várszegi Tibor PhD.

II. A munkabizottság ülései

1. (alakuló) ülés: 2015. január 7. MTA Néprajztudományi Intézete Könyvtára, Budapest

Borsos Balázs DSc, az MTA Néprajztudományi Bizottságának elnöke ismertette az MTA I. Osztályának 2014. december 8-ai határozatát a Tánc tudományi Munkabizottság rendes tagjainak kijelöléséről a következő akadémiai ciklusra. Ezután sor került a Munkabizottság tisztségviselőinek megválasztására. A megalakult testület elfogadta a 2014. évi beszámolót és a 2015. évi munkatervet. Az ülés végén *Bolvári-Takács Gábor* tájékoztatta a jelenlevőket a legutóbbi ülés óta lezajlott tánc tudományi témájú rendezvényekről: 2014. november 18: Tudományos ülés a Bihari János Táncgyűttes 60 éves fennállására; december 10: Az intézményes tánc kutatás kezdetei. 3. kerekasztal beszélgetés az MTA BTK Zenetudományi Intézetében; december 15. Dienes Gedeon Emlékülés a FSZEK Zenei Gyűjteményében. *Felföldi László* beszámolt szentpéteryári tanulmányútjáról.

2. ülés: 2015. február 4. Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Zenei Gyűjteménye, Budapest

Dippold Péter igazgató köszöntője után Bándoli Katalin osztályvezető közreműködésével a jelenlevők megtekintették a Zenei Gyűjtemény anyagát és helyiségeit, illetve külön a Dienes Tánc történeti Gyűjteményt és raktárát. Bándoli Katalin beszámolt az állományról és fejlesztési irányairól.

A FSZEK 2011-ben gazdagodott Dienes Gedeon tánc történetész, mozdulatművész és kritikus könyves hagyatékával. Az állomány a tánc körébe tartozó könyveket és folyóiratokat, tánc történeti műveket, balett lexikonokat, táncművészek és koreográfusok életrajzeit, operaházak és balett-együttesek évkönyveit, tánctechnikai írásokat, fotóalbumokat tartalmaz a klasszikus balettől a kortárs táncig. Igen gazdag a 20. század első felének mozdulatművészetével kapcsolatos irodalom. Ugyanakkor az egész század jelentősebb táncos alkotóiról is találunk könyveket. Az állomány sok olyan könyvritkaságot tartalmaz – magyar nyelvűeket is – amelyek ma már beszerezhetetlenek vagy éppenséggel csak itt, a zenei gyűjteményünkben hozzáférhetőek. A Dienes Tánc történeti Gyűjtemény helyben használható.

Az ülés további részében sor került az április végére tervezett Dienes Gedeon Emlékülés és a Tánc tudományi Adatbázis tervezetének megbeszélésére, *Felföldi László* vezetésével. Végezetül *Bolvári-Takács Gábor* javaslatot tett két személy állandó meghívotti tagságára, tekintettel a meglevő doktori fokozatra (Várszegi Tibor), illetve a folyamatban levő doktori tanulmányokra (Balatoni Katalin). A munkabizottság a nevezetteket felkérte állandó meghívott tagnak.

III. A munkabizottság további tudományos programjai és sajtó megjelenései

1. A munkabizottság 2014. április 29-én, a Tánc Világnapján Dienes Gedeon Emlékülést szervezett az MTA BTK Zenetudományi Intézet Bartók termében. A rendezvény a Dienes Gedeon-portréfilm vetítésével kezdődött, majd visszaemlékezésekre került sor: *Dienes Maya*, az ünnepelt özvegye; *Egri Zsuzsanna*, táncos, pedagógus, koreográfus, Milánói Scala (a beszédét felolvasta *Bolvári-Takács Gábor*); *Fenyves Márk* táncművész,

koreográfus, táncelméleti kutató; *Pálosi István* táncművész, koreográfus, táncelméleti kutató. Ezt élő mozdulatművészeti táncbemutató követte, rövid moderntánc részletek: közreműködött a Magyar Mozdulatművészeti Stúdió (*Fenyves Márk* és *Pálosi István* mozdulatművészek). A program második részében előadások hangzottak el: *Felföldi László*: Dienes Gedeon, a tánckutató; *Fenyves Márk*: Orkesztika 103 - avagy hol tartunk ma?

2. 2015. június 30-án került sor **Vincze Gabriella**, a munkabizottság állandó meghívott tagja **A magyar mozdulatművészet története és néhány motívumának nemzetközi párhuzama** című doktori (PhD) értekezésének nyilvános vitájára az ELTE Bölcsészettudományi Karán. Az eljárásban munkabizottságunk két tagja vett részt: *Beke László* mint a jelölt témavezetője és *Fügedi János* mint opponens. A védésen hallgatóként a munkabizottság több tagja megjelent.

3. 2015. október 26-án került sor **A „gondolat testvérévé emelt mozdulat”**. **Dienes Valéria mozdulatművészete és a reformpedagógia** című tudományos konferenciára, amelyet az OFI-Pedagógiai Múzeum és az Orkesztika Alapítvány rendezett. Munkabizottságunk tagjai közül előadást tartott *Lőrinc Katalin* és *Németh András*.

4. 2015. november 13–14-én került sor a **Tánc és társadalom. V. Táncstudományi Konferencia a Magyar Táncművészeti Főiskolán** című rendezvényre, amelyet a Magyar Táncművészeti Főiskola Elméleti Tanszéke, valamint Pedagógiai és Pszichológiai Tanszéke az MTA Táncstudományi Munkabizottságával és a MTF OTKA-kutatócsoporttal együttműködve rendezett. A konferencián plenáris üléseken és nyolc szekcióban 38 előadás hangzott el. A munkabizottságunk tagjai közül plenáris előadó volt *Fodorné Molnár Márta*, szekcióelnöki feladatot látott el *Bolvári-Takács Gábor*, *Fügedi János*, *Lőrinc Katalin*, *Mizerák Katalin*, *Németh András* és *Tóvay Nagy Péter*. Szekció előadást tartott a munkabizottság hat tagja.

5. 2015. november 24–25-én az MTA BTK Zenetudományi Intézet Bartók termében került sor a **Contemporary Approaches in Dance Anthropology. Symposium of Dance Researchers and Coreomundus Students** című, angol nyelvű rendezvényre, amelyet az MTA BTK Zenetudományi Intézete és a Szegedi Tudományegyetem Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszéke rendezett. A konferencián 22 előadás hangzott el, közte három kivételével külföldi illetőségű kutatóktól. Munkabizottságunk tagjai közül szekcióelnöki feladatot látott el *Felföldi László*, *Fügedi János* és *Varga Sándor*.

6. 2015. december 21-én került sor **Macher Szilárd**, a munkabizottság állandó meghívott tagja **A balett formanyelvének változásai a XX–XXI. században – szintézisteremtés a színpadon és a balettoktatásban** című doktori (DLA) értekezésének nyilvános vitájára a Színház- és Filmművészeti Egyetemen. Az eljárásban munkabizottságunk két tagja vett részt: *Bolvári-Takács Gábor* mint opponens és *Lőrinc Katalin* mint bíráló bizottsági tag. A védésen hallgatóként a munkabizottság több tagja megjelent, illetve hozzászólt.

7. A munkabizottság alakuló üléséről valamint a személyi hírekről cikkek jelentek meg a *Táncművészet* folyóirat (ISSN 0134-1421) 2015. évi 1., 3. és 4. számaiban. A munkabizottság 2014. évi beszámolója megjelent a *Táncstudományi Közlemények* folyóirat (ISSN 2060-7148) 2015/1. számában.

IV. A munkabizottság tagjaihoz kapcsolódó személyi hírek

Andrásfalvy Bertalant, a munkabizottság elnökét 2015. május 28-án a **Magyar Művészeti Akadémia levelező tagjává** választották.

2015-ben a munkabizottság tagjai közül **egyetemi tanári** kinevezést kapott *Bolvári-Takács Gábor* és *Lőrinc Katalin*, **főiskolai tanári** kinevezést kapott *Fodorné Molnár Márta*, *Fügedi János*, *Mizerák Katalin*, az állandó meghívott tagok közül *Gelenczey-Miháltz Alirán* és *Macher Szilárd*. Ismételten **rektori** megbízást kapott a Magyar Táncművészeti Főiskolán *Szakály György*, a Budapest Kortárs Tánc Főiskolán *Angelus Iván*.

Budapest, 2015. december 31.

Andrásfalvy Bertalan DSc elnök, Felföldi László PhD, alelnök, Bolvári-Takács Gábor PhD, titkár